

ANMELDELSE

Rana Issas nærgående familieportrett er både dypt personlig og politisk, og en litterær bragd.

Voldens historie

For Rana Issa, med palestinsk-libanesiske bakgrunn og norsk statsborgerskap, er det sorgfullt å følge Gaza og Vestbredden dag for dag. Ettersom hun også er forfatter og litteraturforsker, med stor tro på språkets betydning, oppleves det nærmest som en personlig katastrofe at det er så vanskelig å finne rette ord for å fange den brutale virkeligheten. Hun blir også slått av at statsledere og massemedier unnlater å tale sant, slik som når de bevisst unngår å bruke det rette ordet for det som pågår i Palestina, *folkemord*. Og gir det da mening å føre samtaler og gi oss fortellinger i skriftlig form?

SAKPROSA
Tung tids tale.
Et familieportrett
Rana Issa
Forlaget
Press, 2025
173 sider

Dette er tanker som Rana Issa tvinges til å tenke i den siste delen av «Tung tids tale», skrevet etter at manuset var sendt forlaget i oktober 2023. Arbeidet med å finne ord, både for seg sjøl og de to barna, er også en tråd som vever kapitlene tett sammen. Som forsker med doktorgrad, oversetter, kulturarbeider og forfatter har hun bøker på både arabisk og engelsk bak seg, men denne gang velger hun norsk for å gi oss nakne og ærlige fortellinger om familiemedlemmer og det samfunnet hun hørte til for flukten til Norge i 2006. Det var året da Israel bombet hele Libanon fra nord til

sør, og Rana Issa tok et valg om at hun ikke ville at hennes to år gamle datter Nour skulle bli et krigsbarn i åttende generasjon. Kanskje ville datteren også bli landsforvist med en far som ikke var libanesiske statsborger, men norsk. Med unntak av noen år tilbake ved et universitet i Beirut, har Issa

nå gjort Oslo til sin base for et liv som akademiker, forfatter og kunstnerisk leder for den arabiske kulturfestivalen Masahat.

Denne boka er en triumf.

La det være sagt med en gang: Denne boka er en triumf, både i språk og innhold. Vi får vite at språk tilegnes best gjennom kjærlighet, og her handler det også om kjærlighet til norsk litteratur i alle sjangre, fra Egils saga til nyere lyrikk, ofte lest høyt mellom venner. Slik får boka tittel fra 'Tung tids tale', et dikt av Halldis Moren Vesaas, skrevet i tunge tider under andre verdenskrig. Det er ikke til å unngå at tankene beveger seg til dagens gryende fascisme og krigsforbrytelser, der språk igjen kan tjene som motmakt. Hvorfor skulle herskerne ellers være så besatt av å kneble frie ord og ytringer?

Hos Halldis Moren Vesaas får vi vite at «Det heiter ikkje: eg – no lenger. Heretter heiter det: vi». Også dette kunne ha vært tittelen på Rana Issas bok, forstått som en reise inn i et nytt felleskap, der fordommer og diskriminering lever side om side med solidaritet og varme. Slik blir hennes

LITTERATURFORSKER:
Rana Issa har palestinsk-libanesiske bakgrunn og norsk statsborgerskap.

historie også en del av norsk historie. Men mest av alt handler boka om røttene i en storfamilie spredt over et område som kolonisystemet ga kunstige skillelinjer, og som preges av vold i religiøse, patriarkalske og geopolitiske former. Mange av dem hun har vokst opp sammen med, har blitt drevet fra sitt palestinske hjemland under *nakba*, den store katastrofen i 1948, som aldri har tatt slutt. Her er nærgående møter med mormor Izdihar uten skriftspråk, med en farfar som døde som martyr, med ei mor med psykiske lidelser og litterære talenter, og med en far som kjemper mange år i frontlinja. Ingen leser kan være uberørt av disse skildringene. Kanskje er det tante Nuhad og onkel Hakim vi vil huske lengst; Hakim står fram som en nærmest mytisk karakter når Issas egen sønn, født i Norge med det samme navnet, vokser opp med fortellinger om «Kjempe-Hakim» – onkelen med den store kroppen og med et hjerte som slutta å slå når det ikke lenger kunne holde ut verdens ondskap.

I bokas siste del tar historien ei ny vending når tante Samira for første gang trer fram i boka. Sida 1993 har hun bodd med familien i Gaza, med tidligere liv på flukt både i Libanon og Syria. Hit vendte hun full av forhåpninger etter «Oslo-prosessen», som snart viste seg å være et villet blindspor. Her fortsatte de å bo under krig, okkupasjon og opprør, men etter 7. oktober 2023 mista de alt under israelsk bomberegning og allestedsnærværende droner, inkludert retten til å dø en normal død. For Samira og hennes storfamilie er den eneste utveien å skaffe midler i håp om evakuering til Egypt, det er ikke alle forunt. Issa skulle egentlig trekke pusten etter å ha gjort boka ferdig, men samler inn store beløp og reiser til Kairo seinvinters i 2024 for å ordne et frikjøp for 20 slektninger. En giver med jødisk bakgrunn forklarer sitt betydelige beløp med at hans egen familie blei redda ut av Wien på samme måte i 1939. Lærdommen er at solidaritet aldri går ut på dato. Vi er med når hun fullfører oppdraget, og er vitne til dem som får vite at deres kjære har blitt drept før de klarte å komme seg over grensa.

Halldis Moren Vesaas' diktsamling bygger på nedtegnelser fra hverdagslivet, og det er slik Issa nærmer seg sitt stoff. Felles er også at de lykkes å veve sammen levd liv, eller den lille historien, med den store historien og de store spørsmålene. Forlaget forteller oss riktignok at dette ikke er ei politisk bok, men ei personlig beretning. Men som leser blir jeg raskt overbevist om at dette er to sider som hører tett sammen, og det tror jeg også er forfatterens prosjekt. Så får de lærde strides om dette mest er sakprosa, litterære essays eller kanskje det rett og slett er det noen vil kalle en roman. For meg spiller det ingen rolle; vi får være takknemlige for det vi har fått, bedre og viktigere blir det ikke.

Tore Linné Eriksen
bokmagasinet@klassekampen.no